

Arta în educație

*Prof. înv. primar Coman Dorian
Școala Gimnazială Nr. 307
Sector 2, București*

“Mai artist decât copilul cred că nu e niciun artist în lume.

Să ai inimă să-l simți și minte să-l pricepi”

(I. Nisipeanu)

Prin activitatea artistico-plastică copiii sunt ajutați să vadă frumosul. Elevii sunt învățați să nu treacă pe lângă valorile frumosului din viața înconjurătoare fără să le observe. Atenția lor trebuie să fie îndreptată asupra acestor valori: aspecte ale naturii, tradiții, folclor, artă. Educarea atitudinii față de frumos nu trebuie limitată doar la orele de educație plastică, ci acest lucru trebuie urmărit și la alte discipline de învățământ, fiecare oferind o gamă largă de contexte favorabile realizării acestui fapt.

Creativitatea, în termeni generali, este un proces mental care permite generarea de idei și concepte noi sau asocieri originale între concepte și idei deja existente. În procesul de predare-învățare, trebuie să fie găsite și încurajate metode și tehnici de dezvoltare ale creativității.

Procesul educativ trebuie astfel conceput și desfășurat, încât să-i convingă pe elevi să prețuiască propria moștenire națională, să primească contribuțiile originale ale oricărei națiuni la civilizația modernă. Creația artistico-plastică face o legătură constructivă între gândire și imaginație, între realitate și fantezie, dezvoltând în același timp puterea de analiză și sinteză.

În epoca contemporană, un real accent se pune pe gândirea creatoare. Pentru a susține creativitatea și inovația, predarea clasică trebuie înlocuită cu metode care pun accent pe explorare, pe descoperire, pe încurajarea gândirii critice a elevului. Epoca contemporană formulează multiple exigențe față de personalitatea umană, pe primul loc situându-se gândirea, nu orice fel de gândire, ci o gândire creatoare.

În abordarea creativității în procesul educațional, elevul trebuie încurajat să gândească independent, să își asume riscuri și responsabilități în demersul său spre formare intelectuală. În aceste condiții, sarcina profesorului capătă o complexitate aparte, să-și însușească un vocabular plastic adecvat, precum și unele tehnici de lucru artistico-plactice, o metodologie modernă de predare a problemelor de limbaj plastic.

În procesul de predare-învățare, - „regula triunghiului de aur: creativitate –inovație -aplicație practică“ este absolut necesară în sensul că prin creativitate se ajunge la inovație și la aplicații practice, după cum creativitatea își arată rolul și importanța în procesul educațional.

TEHNICI SI PROCEDEE SPECIFICE ACTIVITATILOR ARTISTICO- PLASTICE

În stimularea creativității copiilor școlari prin activitățile de pictură și desen un rol important îl au și tehnicile de lucru. În lucrările realizate am îmbinat elemente de limbaj plastic cu cele de tehnică.

Una dintre aceste tehnici este **dactilopictura**. Mâna lucrează firesc prin contactul tactil cu apa, cu materialele pe care copiii le folosesc. Prin simbolurile grafice reflectate în dactilopictură, prin libertatea în alegerea temei, elevii transpun în culoare bogăția informațiilor de care dispun și cu care operează, dau libertate memoriei cromatice și figurative. Prin contactul mâinii direct cu hârtia, copiii își dozează efortul la apăsare, ating ușor hârtia, cu mișcări fine ale degetelor și ale mâinii întregi. Folosind această tehnică, mâna copilului capătă o mare flexibilitate, o mai mare siguranță, iar mușchii mici ai mâinii se dezvoltă și se întăresc.

Această tehnică de lucru are darul de a trezi interesul copiilor pentru activitatea de pictură, stimulându-le independența și creativitatea.

Tehnică Suprapunerii sau Pata de culoare: - Pe foaia de hârtie li se precizează copiilor să facă două pete de culori diferite, așezate una peste alta. Se îndoaie apoi pe marginea petelor foaia pe verticală, se muchiază și se presează. Deschizând foaia se cere copiilor să verbalizeze pictura obținută. Astfel, aceeași pictură are 3-4 înțelesuri - seamănă cu un fluture, o frunză, o floare, o pasăre. Această tehnică îi pune pe copii în situația de a-și imagina conturul unui obiect sau ființe ce trebuie realizată, stabilind caracterul analitic sau sintetic al gândirii acestora.

Tehnică ștampilelor (cartofi, dopuri de plută, radiere) - Pentru aceasta se folosesc cartofi mai mari și proaspeți. Se taie cartoful în două jumătăți. Cu vârful cuțitului se desenează pe suprafața lui modelul dorit. Cu ajutorul cuțitului trebuie scos modelul în relief. Pe ștampila rezultată astfel se aplică cu pensula tempera și se ștampilează modelul dorit.

Pictura cu palma - Se unge palma cu un strat de vopsea mai concentrată și aplicând-o apoi pe suprafața de decorat, se obține o pată care sugerează un model oarecare, ce poate fi completat cu ajutorul dactilopicturii sau chiar cu pensula, obținându-se astfel diferite imagini ca, de exemplu, un cocoș. Aplicând palma de mai multe ori în același loc și învârtindu-se în același timp foaia de hârtie se obțin efecte sub formă de floare, de soare sau alte imagini.

Pictura cu paiul: - Se picură mici pete de culoare pe hârtie cu ajutorul pensulei sau a unui burete. Se ține paiul deasupra hârtiei, orientat în direcția unde se dorește să meargă pictura. Se suflă prin pai, iar culoarea se va întinde pe hârtie. Copiii vor obține astfel structuri atractive și creative.

Pictura cu sfoara - După ce s-a pus o cantitate mică de vopsea în mijlocul unei foi, copilul se folosește de o sfoară pentru a elimina vopseaua și a realiza un desen; se trage sfoara de la un capăt, după ce a fost așezată într-o anumită formă peste pata de culoare fluidă între două foi.

Pictura cu buretele : - Se taie buretele în bucăți mici, ușor de manevrat. Se udă hârtia și se întinde pe masă; utilizând un bețișor sau o pensulă, se picură pe hârtie mici pete de culoare; acestea se absorb cu bucăți de burete de diferite forme; va rezulta o structură interesantă pe care copiii o vor realiza în mod creativ, putându-i da diferite interpretări.

Tehnica desenului cu lumânarea - În acest scop se folosesc lumânările pentru pomul de iarnă sau chiar lumânările obișnuite. Cu ele se poate desena pe foaia de bloc. Dacă lumânarea este colorată - de exemplu roșie sau albastră - se vede urma ei pe hârtie; dacă este albă, urma ei este văzută atunci când hârtia este așezată în lumină. După terminarea desenului se pictează toată suprafața hârtiei cu acuarelă în culori tari (roșu, maro sau albastru închis). Pe conturul desenat cu lumânarea, culoarea nu se prinde și astfel desenul apare alb sau colorat mai deschis pe fondul colorat închis. Activitatea didactică la clasă mi-a permis să experimentez o serie de mijloace și procedee tehnice ce pot îmbogăți calitatea și expresivitatea lucrărilor copiilor și a cunoștințelor lor despre arta plastică. De-a lungul activității mele didactice am observat că atunci când colorează, când pictează, când folosesc culoarea, hârtia, lipiciul sau plastilina, copilului i se formează răbdarea, îndemânarea, simțul estetic, trăsături care îi vor împlini personalitatea și, chiar dacă nu va ajunge artist, va avea viața sufletească mai bogată, va fi mai sensibil, mai fericit.

Pentru reușita educației prin artele plastice se impun anumite cerințe: a lăsa copilului deplină libertate de exprimare, educatorii stimulând și sugerând, mai puțin impunând.

Desenul spontan exprimă personalitatea copilului, interesele, preferințele lui. Acesta trebuie îndrumat fără a-i înăbuși creația personală, punându-i la îndemână materiale, tehnici, modalități de exprimare. Lucrările copiilor ne descoperă lumea așa cum o văd, descoperindu-ne și nouă copilul pe care nu-l cunoaștem îndeajuns de bine. Nimeni, în afară de ei, copiii nu va putea să redea mai bine universul lor. Copiii inventează și transformă culorile în parteneri de joacă, vorbesc cu culorile și vorbesc despre culori.

Cunoașterea și folosirea diferitelor tehnici de lucru de către copii, le creează acestora condiții pentru un start egal în activitatea lor plastică, le creează sentimentul propriei lor valori, sporindu-le încrederea în capacitatea de creație.

Prin tehnicile plastice de lucru copiii constrâng materialele (acuarele, tempera, guașa, materiale textile imprimante, hârtie colorată, etc.) să configureze altceva decât ceea ce sunt ele, fără să-și piardă propria structură.

Mâna condusă de gândirea și simțirea copilului trebuie să acționeze direct și firesc asupra acestor materiale pentru a le conferi calități plastice noi. Cu cât mâna lucrează mai bine și mai frumos, cu atât lucrarea devine mai adevărată și mai convingătoare.

Procesul însușirii tehnicilor de lucru și stăpânirea lor le creează acestora și sentimentul propriei lor valori, sporindu-le capacitatea de creație.

Rolul școlii la formarea comportamentului creator și inovator este foarte important, deoarece rămâne principalul instrument pe care societatea îl folosește pentru cultivarea creativității la membrii ei tineri, de vârstă școlară.

Preocuparea de formare a independenței în gândire și exprimare implică și o legătură cu familia. Părinții trebuie convinși că tutelarea excesivă împiedică dezvoltarea intelectului, manifestarea independentă a gândirii și fanteziei lui, factori esențiali în dobândirea viitoare a unei autentice competențe profesionale. În concluzie, se pot face multe pentru educarea spiritului creativ și inovativ în școală. Se vede necesitatea de a modifica destul de mult modul de gândire și stilul de lucru în clasă, cristalizate în secole de învățământ tradițional, prea puțin preocupat de această latură a personalității elevului, care capătă în zilele noastre o valoare din ce în ce mai însemnată.

BIBLIOGRAFIE:

- Ilieș Maria, Metodica predării desenului, Editura Didactică și pedagogică Palade Dumitru, Educația prin artă și literatură, E.D.P. București, 1993.
- Achiței Gheorghe, Frumosul dincolo de artă, Editura Meridiane, București, 2001. Stoica, A. - "Creativitatea elevilor", Editura Didactică și Pedagogică, București, 1982.